

רפלידתו זיהב

פנינים, הנהגות ואמרות מגדולי ישראל

פרשת

שלה לך

כה' סיון תשפ"ה

גיליון מספר

175

מעניק המלצות בכתב ידו, ופעמים היה פונה למקבל ההמלצה ואומר: "תקרא את הנוסח, אם אינו מוצא חן בעיניך ולא כתבתי טוב, אכתוב נוסח אחר..." למרות שהיה עמוס בעבודה ורגעיו היו יקרים ביותר.

פעם, באה אשה אלמנה וביקשה ממנו המלצה. הוא כתב מכתב חם לנדיבי עם, כפי שידוע לכתוב בטוב ליבו הרחום. הוא הציע לה: "תקראי את המכתב. אם זה לא טוב אכתוב מחדש נוסח אחר".

קראה האלמנה ופרצה בבכי. נחרד רבי חיים עוזר ואמר לה: "טוב, טוב בתי, אל תבכי. אם זה לא מספיק, מיד אכתוב נוסח יותר טוב". אמרה לו האלמנה: "לא הרב! אני בוכה, כי אף פעם לא ידעתי כמה אני מסכנה... והרב כתב את זה כל כך נכון וכואב".

(יחי ראובן, איש לרעהו)

הקב"ה ברא אנשים שיכולים ללכת, וברא אנשים שלא יכולים ללכת

סיפר הרב אברהם מרדכי מלאך שליט"א: שמעתי לאחרונה שר' מיילך בידרמן שליט"א סיפר שנפטר יהודי בבני ברק ל"ע, שהיה משותק כמעט בכל גופו, לא היה יכול להזיז כמעט כלום. והיהודי הנ"ל תמיד היה בשמחה. שנים לא הרגיש טוב אבל תמיד ראו אותו עם חיוך. תמיד!

אחד הילדים פעם שאל אותו: "אבא, איך אתה יכול להיות בשמחה? אתה מכיר את המצב שלך - אתה לא יכול ללכת, לא יכול לבוא, צריכים להרים אותך, להאכיל אותך. איך אתה שמח ככה?"

אמר לו אביו: "אני אשאל אותך שאלה: נגיד שהקב"ה היה בורא את כולם ככה. כולם נבראים משותקים, שוכבים על ספסלים, כולם. האם אז הייתי מרגיש משהו נורא? לא.

אז מה הסיבה שאני אמור להרגיש גרוע? כי יש אנשים שהולכים יותר טוב. האם זו סיבה להרגיש רע? שהקב"ה ברא אנשים שיכולים ללכת, וברא אנשים שלא יכולים ללכת? אני לא רואה סיבה למה אני צריך להסתובב בעצבות בגלל שיש אנשים שיכולים ללכת, אני לא יכול לפרגן להם?"

ככה אפשר לחיות. הייתי יכול להישבר כיוון שיש אנשים שיכולים כן ללכת! זאת אומרת, שלא שכואב לי המצב שלי, אלא כואב לי שיש מישהו אחר שיש לו יותר טוב. אך בחרתי אחרת!

(אסדר לסעודתא)

"החומר שאני קבלתי איננה הלכה בשו"ע, אבל..."

סיפר בנו של הרב משה אילבצקי זצ"ל (מתלמידי מרן החזון איש) להגה"צ רבי שלום שבדרון ז"ע, שכתלמיד של החזון איש, קיבל על עצמו רבי משה חומרא שנהג בה מרן החזון איש - שלא לאכול דבר שלא הוכן בביתו וידע את מקורו והשגחתו.

על חומרא זו הקפיד רבי משה במשך חמישים שנה, ולא ויתר עליה כמלוא נימה. ומה תמוה היה באירוסיו בנו שהתקיים בבית

"מצטער לומר, אבל זו האמת"

סיפר רבי משה מיכאל צורן שליט"א: לפני חנוכה, ביקרו במעונו של מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א ראשי מכון 'שפתי כהן' האחראים להוצאה לאור של תורת הגה"צ הרב דב קוק שליט"א - חתנו של הרב זילברשטיין.

שני האורחים סיפרו למרן הגר"י ששמעו מחתנו הגדול, שהסיבה שיש למרן שליט"א את כל השיניים בפיו חרף גילו, היא עקב זהירותו המופלגת בלשון הרע כל ימי חייו. הרב זילברשטיין שמע את הדבר, והכריז: "מצטער לומר (בלשון מליצית), אבל זו האמת".

(קול ברמה)

"אל תתעצבו על הכדים שנשברו"

סיפר הרב אברהם מרדכי מלאך שליט"א: מסופר על ר' זלמן בריזל זצ"ל, כי כאשר היה אחרי החתונה והיו לו כבר שני ילדים, הוא יצא מהבית למכור חלב עם כמה כלים. יום אחד, הוא הסתובב למכור ואף אחד לא קנה. בדרך חזור הוא חושב לעצמו: 'אוי וויי, אף אחד לא קנה, מה יהיה עם הפרנסה?'

הוא ממשיך הלאה, ולמזלו ה'טוב' - הוא נפל והכל נשבר ונשפך. הוא כבר תיאר לעצמו מה מחכה לו כשיגיע הביתה... מה עשה ר' זלמן? הוא מצא איזה סמרטוט, וקשר איתו את כל הפרצוף. לקח עוד אחד וקשר את היד, וכך דפק בדלת של הבית.

הילדים באו לפתוח ומיד אמרו: "אוי אבא מה קרה? זה נראה נורא!" "תנו לי להיכנס. תנו לי להיכנס". הוא התיישב, והילדים שואלים: "נו, מה קרה?" הוא אמר: "אל תשאלו, הלכתי עם החלב..." "נו?", "אתם לא רוצים לדעת, הכדים נשברו".

"אבא, כפרה על הכדים. אבל מה איתך?" "אני?", הוא מסיר את כל הסמרטוטים ואומר: "איתי הכל בסדר ברוך השם!". כעת הוא לימד לילדיו מוסר השכל לכל החיים: אל תתעצבו על הכדים שנשברו, תסתכלו על מה שהיה יכול לקרות ולא קרה.

(אסדר לסעודתא)

"היום למד ממך בנך שני דברים. מה לדעתך יקיים?"

סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: פעם ראה החזון איש אברך שהתפלל במניין שלו יחד עם בנו הקטן. והנה, הילד, כדרכם של ילדים, החל להשתובב ולהרעיש בזמן התפלה. נבוך אביו מהנהגתו של בנו וגער בו בחריפות וכעס גדול, והצליף בו דברים כדורבנות בחומרה רבה.

לאחר התפילה, קרא החזון איש לאבא ואמר לו: "היום למד ממך בנך שני דברים: אחד, שאסור להרעיש בזמן התפילה. ודבר שני: שמוטר לכעוס. ואת מה לדעתך יקיים?"

(רבי יעקב אומר, איש לרעהו)

"טוב, טוב בתי, אל תבכי. אם זה לא מספיק, מיד אכתוב נוסח יותר טוב"

הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, מלבד גדלותו העצומה בתורה היה מפורסם במידת הנשיאה בעול עם הציבור. הוא היה

ע"פ פסק של הרב זילברשטיין שליט"א
אנו מבקשים לא לקרוא בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה, שלא יצא שכרנו בהפסדנו

המחות, כשבנו החתן שם לב שאביו אוכל! פלא עצום שלא ראו מימיהם, התעקשותו שלא לאכול בחוץ היתה רבה, ומעולם לא היה שייך לשכנע אותו לזוז מעמדתו זו.

בהזדמנות הראשונה שבנו יכול היה ללחוש לאוזנו את תמיהתו, עשה זאת. רבי משה גחן לאוזנו ואמר: חותנך הינו רב שכונה, ואני רואה שבני השכונה באו לכבד אותו ולהשתתף בשמחתו. **אם יראו שאינני אוכל אצלו - יחשבו שאינני סומך על הכשרות בכיתו של הרב וסמכותו תרד בעיניהם.**

החומרא שאני קבלתי איננה הלכה בשו"ע, זו חומרא בעלמא. להפחית בעיני תלמידים את כבודו של הרב - זה איסור דאורייתא!

(ספר 'קול חוצב', וי העמודים)

הספיקות שהיו צריכים לפשוט כדי שרבי היים יסכים לקבל את האבדה

סיפר הרב משה מיכאל צורן שליט"א: סיפר לנו הגר"י קולדצקי מעשה שהיה אצל חמו - מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל. רבי חיים איבד פעם מעטפה, בה היה סכום כסף גדול, שיועד לחתונת אחד מילדיו.

כיון שלא היה לו פנאי להסתכל במודעות השבת אבדה התלויות ברחובות, הוא ביקש ממני לעשות זאת. ואכן, אחת המודעות בישרה על מציאת סכום כסף, ועשה רושם שמדובר במעטפה שנפלה למרן הגר"ח.

עוד בטרם הלכתי אל הכתובת שהיתה רשומה במודעה, הזהירני מו"ח זצ"ל שעלי להודיע למוצא שהוא אינו מחויב כלל בהשבת האבדה, והסביר לי שאם היה המוצא יודע שאינו מחויב להשיב - יתכן שלא היה משיב, ובמקרה כזה אם יקח המאבד את הכסף - יהיה זה גזל בידיו!

בעיה נוספת התעוררה כשהתברר שהמוצא היה ילד כבן 7-8. זכורני שהתעוררו אז לפחות 6 ספקות קשים בשאלה כיצד לזכות את האבדה לבעליה. הילד למד בתלמוד תורה של ישיבה, ואם כן יתכן שהישיבה האפוסטרופסית על התלמיד, ולכן צריך לקבל הסכמה מהרב.

יתכן שהאבא צריך לזכות, ויתכן שהילד עצמו, ואם כן - כיצד ניתן להסביר לו שהוא אינו מחויב להשיב? האקט הזה הופקד בידי אם-הבית שהסבירה לילד, שעומדות לפניו שתי אפשרויות: לרכוש אופניים יקרים, או לקיים מצוה של השבת אבדה לת"ח גדול. באופן זה הילד אכן הבין שהוא אינו מחויב...

התעוררו גם ספקות נוספים, ומרן הגר"ח לא הסכים לקבל את הכסף שהיה מיועד כאמור לחתונת אחד מילדיו, עד שיאמרו לו שכל ה'מעורבים' אכן זיכו לו את הכסף!

(קול ברמה)

יום אחד, בעת אמירת השיעור, הגיעה הידיעה המעציבה על פטירת האב

סיפר הרב משה מיכאל צורן שליט"א: מסופר על אחד מראשי הישיבות המפורסמים בדור שלפני השואה, שגם הישיבה שלו היתה מפורסמת מאוד, ואלפי תלמידים למדו בה במהלך השנים.

ראש הישיבה הידר מאוד במצוות כיבוד-אב. כשאביו היה חולה, הביאו לביתו וסעד אותו בצורה בלתי רגילה. עד כדי כך שלפעמים היה מחסיר את שיעוריו בישיבה. כשהוחמר מצבו של האב, והיה צריך להישאר לצידו במשך כל שעות היממה, הפסיק ראש הישיבה לחלוטין את אמירת שיעוריו.

התלמידים לא ידעו מה לעשות, ופנו אל רבם והציעו לו למלא את מקומו בשמירה על האב בזמן אמירת

השיעור. העיקר שראש הישיבה ימשיך למסור את שיעוריו. לאחר שכנועים רבים, הסכים לכך ראש הישיבה.

יום אחד, בעת אמירת השיעור, הגיעה הידיעה המעציבה על פטירת האב. רה"י נעצב מאוד אל ליבו, ותלה את מה שקרה בכך שהוא לא היה לצדו. "אם הייתי שם, הוא לא היה נפטר", אמר. והפסיק לגמרי את אמירת השיעורים. אף אחד לא ידע כיצד לעודדו ולנחמו ולשכנעו לחזור לאמירת השיעורים. רה"י לא יצא מן הבית, ופסק לגמרי למסור את שיעוריו.

יום אחד עבר מרן החפץ חיים באזור, והתלמידים ביקשוהו לעודד את רבם כדי שיחזור לעצמו כמקדם. הח"ח אכן נכנס לחדרו של רה"י, ומיד בצאתו, ראו התלמידים שהעצב סר מפניו של רבם, שהכריז: "מחר אני מתחיל שוב באמירת השיעורים".

התעניינו התלמידים מה אמר הח"ח לראש הישיבה, ושמעו שאמר לו כך: "רבינו, נכון, אתה צודק. יתכן שזה קרה בגללך. אבל הינך צריך לחשוב מה יהיה הלאה! האם בגלל זה תפסיק עכשיו לגמרי את אמירת השיעורים?!" והדברים השפיעו באופן מיידי על ראש הישיבה.

(קול ברמה)

הרב שץ הושיב ליד המצלמות שלושה אנשים כדי לאתר את המאבד

סיפר הרב משה מיכאל צורן שליט"א, כי סיפר לו הגר"י קולדצקי שליט"א מעשה שהיה: יום אחד, נסעתי למירון יחד עם המלווה שלי - הרה"ג רבי ישראל טרבלסי. באמצע התפילה, נפלה מעטפה מכיסו של הרב טרבלסי, ובה היה סכום של כ- 1,200 שקלים.

הרב טרבלסי לא שם לב לנפילת המעטפה, וכך עזבנו את מירון. רק כשהגענו בחזרה לבני ברק, הבחין הרב טרבלסי שהמעטפה אינה בכיסו. מצד הדין אין חיוב להשיב את האבדה הזו לבעליה.

למחרת בבוקר, מתקשר מאן-דהו אל הרב טרבלסי ושואל אותו האם איבד אתמול מעטפה עם כסף במירון. הרב טרבלסי היה המום, ולאחר שנקב בסכום שהיה במעטפה, בישר לו האיש, ששמו הרב שץ, שהכסף בידיו...

השאלה הגדולה הייתה - כיצד הצליח המתקשר להגיע אל כתובתו של המאבד? הרי על המעטפה לא היו שום אמצעי-זיהוי! אלא, שמיד כשמצא את המעטפה, הכריז הרב שץ בקול-רם האם מישוהו איבד כסף, ולא היתה תשובה. (וגם זו סניגוריה על עם ישראל, שלא הגיע 'איניש דלא מעלי' ואמר שהכסף שייך לו!)

הרב שץ חזר לביתו בחצור הגלילית, ומנסה לחשוב כיצד ניתן להגיע למאבד, למרות שכאמור לא היה בכך כל חיוב. הוא מחליט לשוב למירון, ולצפות במצלמות האבטחה, אולי-אולי אפשר יהיה לתפוס את הרגע שבה נפלה המעטפה ולזהות את בעליה.

צריך לזכור ששטח התפילה בקבר רשב"י במירון הוא גדול יחסית, ולכן יש שם כמה מצלמות ויש לצפות בכולן, כשטווח - הזמן מוערך לפחות בשעתיים תמימות, והרי אסור לפספס רגע אחד...

למרות כל הקשיים, והגם שהסיכוי לאתר את הרגע שבו נפלה המעטפה היה קטן מאוד, לא התייאש החסיד. הוא הושיב ליד המצלמות 3 אנשים, שעברו בדקדקנות אחר הצילומים, והנה הם מצליחים לאתר את המעטפה ברגע נפילתה.

עכשיו מפה צריך 'רק' למצוא ולאתר את הדמות המאבדת. החסיד לא מתיאש, ומשגר את תמונת האיש ליותר מ-50 כתובות ובהן מוסדות תורה וחינוך, ושואל האם הם מכירים את האיש שבתמונה. אחד הנמענים מחזיר תשובה שהוא אכן מזהה את האיש, ואמר שהוא המלווה של הרב קולדצקי, וכך שבה האבדה לבעליה.

(קול ברמה)

זכות העלון להשבה מהירה של החטופים, ויפ"ש: לכל הפצועים, וכן ליוסף בן שרה, נורית בת רחל, יעל בת אריס, אוהד בן דבורה, לימור בת אוליביה, רינת בת שושנה, בתוך שאר חולי עמ"י. זיווג הטן לתהילה בת חותי מלכה. זש"ק לאורטל בת יפה ולהבייל לע"י: אמנון חיים בן יוסף, עליזה בת מרים, נחמן בן רינה ז"ל